

Як активізувати кредитування в Україні

Василь Фурман,
заступник Голови Ради НБУ

2020

**Відновлення кредитування
задеклароване Президентом та Урядом
як один із пріоритетних напрямків
державної політики.**

Національний банк також чітко наголошує на важливості активізації банківського кредитування, про що зазначає як у Стратегії НБУ, так і у середньостроковій Стратегії розвитку фінансового сектору.

Відновлення кредитування – одна з стратегічних цілей Національного банку України

НБУ вважатиме, що досяг стратегічної цілі «відновлення кредитування» якщо кредитування буде підтримувати економічне зростання без ризиків для фінансової стабільності

КОРОТКИЙ АНАЛІЗ СТАНУ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ ПРОТЯГОМ ОСТАННІХ РОКІВ

Кредити надані банками України, залишки коштів на кінець періоду, млрд грн

Назва показника	2017	2018	2019	Зміна за 2019 рік	
				%	млрд. грн
Кредити, надані сектору загального державного управління	1,5	2,9	4,7	64,6	1,9
Кредити, надані нефінансовим корпораціям, у т.ч.	829,9	859,7	744,6	-13,4	-115,1
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство					
	59,7	67,7	61,6	-9,0	-6,1
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	8,0	10,9	7,5	-31,2	-3,4
Переробна промисловість	203,6	209,4	176,4	-15,8	-33,0
Виробництво харчових продуктів	57,7	66,7	59,1	-11,4	-7,6
Виробництво напоїв	9,0	8,5	7,9	-7,3	-0,6
Виробництво тютюнових виробів	4,2	3,2	0,0	-100,0	-3,2
Виробництво одягу	0,4	0,5	0,4	-6,7	0,0
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	22,4	27,9	23,0	-17,6	-4,9
Виробництво гумових і пластмасових виробів	6,6	7,8	7,3	-6,4	-0,5
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	9,5	11,0	7,8	-28,8	-3,2
Металургійне виробництво	30,2	22,1	17,5	-20,7	-4,6
Виробництво електричного устаткування	15,4	14,0	12,5	-10,3	-1,4
Виробництво машин і устаткування,	17,0	17,0	14,3	-16,1	-2,7
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	52,3	57,7	55,7	-3,5	-2,0
Будівництво	42,6	39,3	32,3	-17,8	-7,0
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	282,7	292,4	266,1	-9,0	-26,3
Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	112,0	112,7	113,8	1,0	1,1
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	36,0	42,6	33,7	-20,9	-8,9
Наземний і трубопровідний транспорт	21,0	25,2	14,7	-41,6	-10,5
Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	14,4	16,9	18,5	9,8	1,6
Телекомунікації (електрозв'язок)	6,3	6,5	5,6	-12,9	-0,8
діяльність авіаційного транспорту	71,3	66,6	60,8	-8,7	-5,8
Професійна, наукова та технічна діяльність	50,2	49,5	28,9	-41,6	-20,6
Діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування	47,1	45,0	25,3	-43,9	-19,7
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	9,3	10,6	10,0	-5,7	-0,6
Оренда, прокат і лізинг	7,1	8,4	8,0	-3,9	-0,3
Кредити, надані домашнім господарствам, у т. ч.	174,2	201,1	212,5	5,7	11,4
Споживчі кредити	122,1	151,6	173,7	14,6	22,1
На придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості	48,3	44,5	32,6	-26,6	-11,8
Інші кредити	3,8	5,0	6,2	23,6	1,2
Із загальної суми іпотечні кредити	38,6	42,3	26,6	-37,1	-15,7

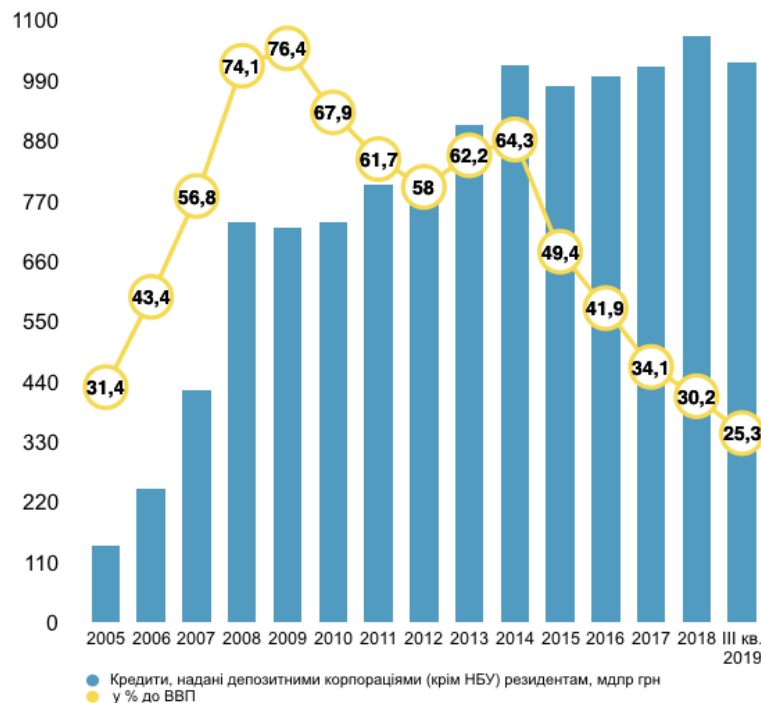
На жаль, **2019 рік так і не став роком відновлення кредитування**. Спостерігається зниження наданих банками кредитів практично за усіма секторами економіки: при зменшенні загального кредитного портфелю банків на 13% за рік, **найбільше знизилося кредитування базових та інфраструктурних галузей економіки**: добувної (-31%), переробної (-16%), будівництво (-18%), транспорт (-21%). І це, на мій погляд, є вагомим ризиком, адже саме ці галузі дають найбільший мультиплікативний ефект в економіці, створюючи робочі місця в супутніх (підтримуючих) галузях.

У 2019 році темпи кредитування бізнесу були від'ємні: -6% р/р у гривні та -4% р/р у інвалюті.

Також **знижується обсяг наданих кредитів суб'єктам середнього та малого підприємництва** (за 2019 рік на 13% та 22% відповідно), хоча саме цей сегмент визнається Національним банком та Урядом як пріоритетний. Натомість стрімко зростають сегменти кредитування мікропідприємств та фізичних осіб, ані масштаб, ані характер діяльності яких не дозволяють розраховувати на системний вплив на зростання економіки в цілому.

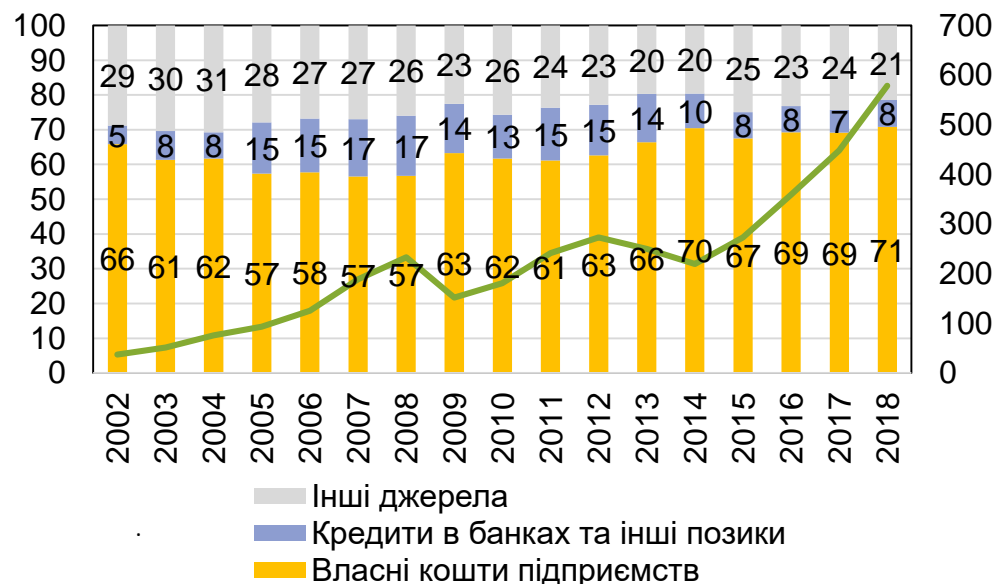
Роль банків у відновленні економічного зростання продовжує зменшуватись

Кредити, у % до ВВП

Джерело: Мінекономіки

Кредити надані банками приватному сектору, % ВВП

Джерело: ДССУ

Фінансова глибина економіки України є найнижчою у Європі та протягом останніх 5 років зменшилася більш ніж у 2 рази.

В структурі капітальних інвестицій підприємств частка банківських кредитів зменшилася в 2 рази протягом останніх 5 років

ВИСНОВОК

Падіння кредитування на тлі високої капіталізації, ліквідності та операційної ефективності банків є результатом жорсткої монетарної, жорсткої кредитної політики НБУ та інших факторів, які лежать поза межами впливу НБУ.

Перші два чинники є дуже вагомими. Підтвердженням цьому є те, що ми спостерігаємо **зростання кредитування небанківськими фінансовими установами**. Наприклад, кредитні спілки збільшили свій кредитний портфель за 9 місяців 2019 року на 12%, приріст обсягу позик, наданих фінансовими компаніями, за 9 місяців 2019 року до відповідного періоду попереднього року, становив 57%, послуг з факторингу – 34%, фінансового лізингу – 69%!

Це свідчить про те, що розвиток кредитування в Україні можливий, і залежить, у тому числі, від політики регулятора ринку!

Тому важливо здійснити діагностику та чітко **окреслити периметр факторів, які на сьогодні перешкоджають повноцінному кредитуванню економіки та розробити дорожню карту дій, спрямованих на відновлення функціональності банківської системи України.**

Спробую висловити свою точку зору на ці процеси, яка враховує результати дискусій як з безпосередніми учасниками ринку, так і всередині регулятора.

Напрямки дій щодо активізації розвитку кредитування

Правові (рівень Верховної Ради та Уряду України)

Монетарні (рівень НБУ)

Регуляторні (рівень НБУ)

Бюджетне стимулювання розвитку кредитування.
Ефективне використання коштів МФО

Удосконалення стратегії роботи державних банків

Правові (загальне верховенство права, надійність захисту прав кредиторів, ефективність судів, правоохоронних та виконавчих служб). Ця група факторів відіграє найбільш вагомую роль при прийнятті банками рішення про надання кредитів та впливає на ступінь їх ризику.

Чимало змін до законодавства було внесено упродовж останніх двох років, включаючи прийняття Кодексу законів про банкрутство, законів про захист прав кредиторів, упровадження інституту приватних виконавців та ін.). Зрозуміло, що не всі проблемні питання врегульовані, і практика роботи банків з позичальниками це підтверджує.

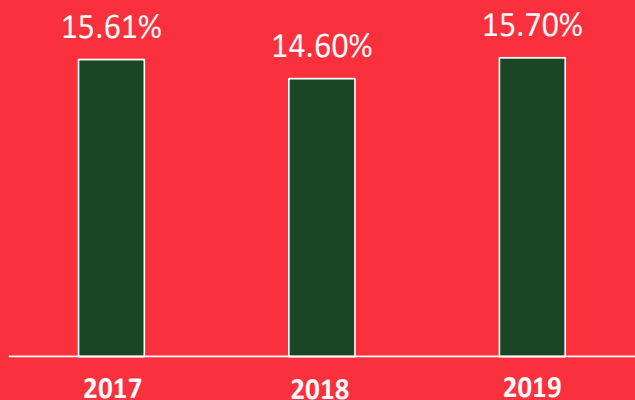
Монетарні (процентні ставки). Вартість ресурсів безпосередньо впливає на вартість банківських продуктів. Національний банк зараз знаходиться в циклі пом'якшення монетарної політики, темпи якого пов'язані передусім з необхідністю утримання інфляції у цільовому діапазоні (5+/-1%). Ціль з інфляції була успішно досягнута у 2019 році, а у січні інфляція уповільнилася до 3.2%. Це дає підстави розраховувати на зниження облікової ставки до однознакового рівня вже на найближчих засіданнях монетарного комітету.

На кінець року Національний банк прогнозує зниження облікової ставки до 7%.

Це має стимулювати зниження вартості фондування банків, а відповідно, і збільшення простору для здешевлення їх кредитних продуктів, що зробить їх більш доступними для позичальників.

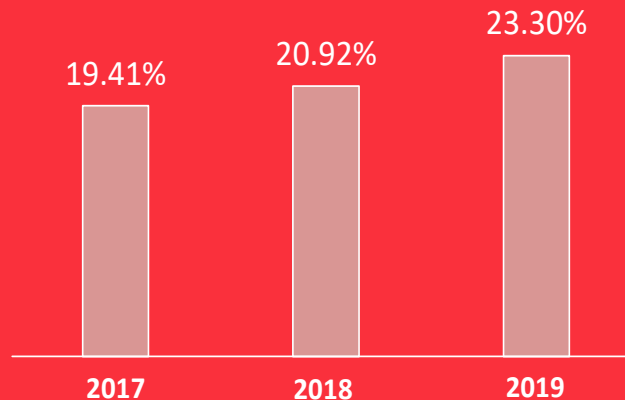
ДИНАМІКА ПРОЦЕНТНОЇ СТАВКИ ЗА КРЕДИТОМ ТА ВАРТІСТЬ РЕСУРСІВ

Динаміка вартості ресурсів
(UIRD 12 m)*

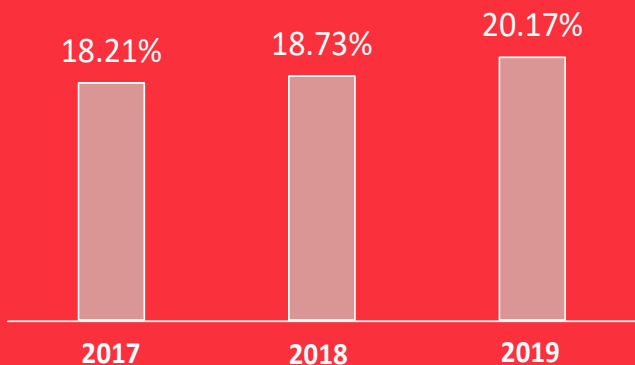

* За даними НБУ

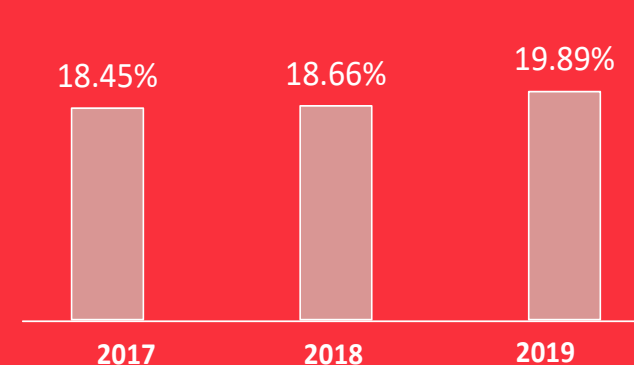
Динаміка ефективних ставок по кредитах
мікроклієнтів в Ощадбанку

Динаміка ефективних ставок по кредитах
малих клієнтів в Ощадбанку

Динаміка ефективних ставок по кредитах
середніх клієнтів в Ощадбанку

Високі ставки залучення строкових депозитів змушують банки приціювати з маржею 2,5%-4%, яка зазвичай не покриває кредитні ризики та всі витрати банку на надання та обслуговування кредиту

Регуляторні (нормативно-правові акти, що регулюють кредитну діяльність банків). Пом'якшення вимог регулятора щодо оцінки ризиків банків за активними операціями та застави, що виступає забезпеченням за такими операціями, може збільшити „апетит” банків до ризику, стимулюючи їх кредитувати реальний сектор.

«Дзеркало тижня»: «Сьогодні українській компанії отримати кредит у банку в Україні важче, ніж за кордоном. Хоча вимоги наших банків до позичальника жорсткіші, ніж в іноземних, проте вони повністю відповідають практиці розвинених країн. **А регуляція оцінки ризиків надмірна і випереджає можливості бізнес-середовища в Україні...**

Фінмоніторинг жорсткіший, ніж на Заході, а застава товарів в обороті, майнових прав або виручки від реалізації вже не буде враховуватися при визначенні кредитного ризику та формуванні резервів. Це знищує інструменти торгового фінансування...

Якщо для одужання економіці потрібні кредити, то необхідно переглянути принципи регуляції... (Р.Шпек, «Чотири кити відновлення кредитування», Дзеркало тижня», 2016) .

В цьому контексті, вважаю за доцільне навести наступні обмеження, щодо яких на мою думку, Національний банк може піти назустріч банкам.

Стрес-тестування. Результатом стрес-тесту стало збільшення необхідних розмірів нормативів капіталу Н2 та Н3 майже вдвічі. За базовим макроекономічним сценарієм виникає потреба у додатковому капіталі 11 банків на суму 35.2 млрд грн, за несприятливим – для 18 банків – вже 73.8 млрд грн. У разі неможливості проведення докапіталізації банки будуть вимушені суттєво зменшувати кредитні портфелі, щоб дотримуватись нормативів, встановлених за результатами стрес-тесту, які значно вище від встановлених затвердженими нормативними актами НБУ.

На мою думку, макроекономічні параметри, що закладені в основу стрес-тестів є досить жорсткими, і як член Ради НБУ, я буду пропонувати Правлінню їх переглянути або дозволити їх часткове врахування при визначенні обсягу необхідної докапіталізації банків.

Вдосконалення НБУ механізму стрес-тестування банків

Базові припущення стрес-тестування банків у 2019 році

Показник	2018*	Базовий сценарій			Несприятливий сценарій		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021
		За оцінками НБУ					
Реальний ВВП, % (р/р)	3.4	2.5	2.9	3.7	-4,1	-3.7	1.0
Номінальний ВВП, % (р/р)	19.1	11.6	9.4	9.4	17.6	13.3	11.4
Індекс споживчих цін, % (на кінець періоду)	9.8	6.3	5.0	5.0	15.8	14.8	8.8
		За оцінками «Focus Economics»			За оцінками НБУ		
Зниження курсу гривні до дол США, % (р/р)	2.2	7.5	3.3	1.0	23.2	11.1	4.1

**Курс гривні до дол
США
(оцінка НБУ)**

29

30

31

31

37

41

42

ФАКТ
(на кінець року)

Прогноз МВФ
(середній за рік)

Курс гривні до дол США	2018	2019	2020	2021
% (р/р)	-1,4%	-14%	+3,6%	+3,5%
грн/дол США	27,7	23,7	27,7	28,7

Банки, для яких встановлено потребу у капіталі повинні до кінця вересня 2020 року покрити виявлену нестачу у капіталі та забезпечити значно вищий за мінімальні вимоги рівень достатності капіталу

Коефіцієнти міграції до непрацюючих активів за негативним сценарієм

ВИД АКТИВУ		2019	2010	2021	Сумарний коефіцієнт міграції
Інші кредити ЮО	грн.	3,50%	4,00%	2,80%	10,30%
Інші кредити ЮО	валюта	3,00%	2,50%	1,40%	6,90%
Іпотечні кредити ФО	грн.	16,00%	9,10%	0,00%	25,10%
Іпотечні кредити ФО	валюта	25,50%	28,30%	22,80%	76,60%
Кредити ФО на придбання транспортних засобів	грн.	9,70%	1,30%	0,00%	11,00%
Кредити ФО на придбання транспортних засобів	валюта	46,80%	19,60%	4,70%	71,10%
Інші кредити ФО	грн.	13,30%	7,60%	0,00%	20,90%
Інші кредити ФО	валюта	26,10%	19,10%	12,90%	58,10%

Іншою проблемою стрес тестування є незрозумілий вибір коефіцієнтів міграції кредитів в непрацюючі для різних видів кредитних продуктів за негативним сценарієм. Так, найбільший коефіцієнт міграції використовується для іпотечних кредитів (25,10% - в гривні), що навіть перевищує коефіцієнт міграції для cash-кредитів (20,9%). Це робить неможливим для банків розвиток іпотечного кредитування – продукт з низькою маржою вимагає значного розміру капіталу.

В результаті “жорсткого” стрес-тестування, НБУ по суті збільшує достатність (адекватність) регулятивного капіталу – Н2 (нормативне значення не менше 10%) на 59% ($24/41=0,59$). При цьому вже зараз норматив Н2 в цілому по банківській системі складає 18,72% (норматив постійно збільшується, з 12,69% на початку 2017 року до 18,72% на грудень 2019 року), що говорить про надлишок капіталу в банківській системі та значні можливості зі збільшення обсягів кредитування реальної економіки. А по результатам останнього стрес тестування банки будуть змушені нарощувати адекватність регулятивного капіталу ще більше. Тому банки вимушені скорочувати свої кредитні портфелі та вкладати їх в ДС чи ОВДП. Сьогодні банківська система може збільшити обсяги кредитування, але вона цього не робить у зв'язку не лише з жорсткою монетарною політикою, а і жорсткою кредитною політикою.

В останні роки, ми бачимо, що запровадження банківських реформ йде з якимось надривом, з бажанням зробити швидше і жорсткіше як в Європі...

Високі резервні вимоги згідно Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями (постановаи № 351). Банки мають забезпечити оцінку розміру кредитного ризику в обсягах, які часто роблять кредитування збитковим.

На мою думку, для створення умов з розвитку кредитування потрібно підтримати пропозиції банківської спільноти та внести зміни до відповідної постанови, доповнивши перелік прийнятного забезпечення; зменшення значень коефіцієнтів PD та LGD для кредитів на груповій основі, які не мають простроченої заборгованості; надання банкам дозволу включати при оцінці класу фізичних осіб та фізичних-осіб підприємців доходи чоловіка/дружини; включення в більш повному обсязі зобов'язань за гарантіями (тендерними, виконання, авансу), наданими юридичним особам, до розрахунку нормативів капіталу та ліквідності тощо.

Розвиток іпотеки важливий для економіки, оскільки стимулює будівництво та розвиток супутніх галузей, тим самим мультиплікуючи економічний ефект.

Окрім зазначених раніше факторів, які рівною мірою впливають і на іпотечне кредитування, для розвитку іпотеки для банків важливо мати довгострокові джерела фондування, і при цьому мінімізувати процентні ризики, як для себе, так і для клієнтів.

На мою думку, банки мають активніше використовувати **плаваючі процентні ставки** за іпотечними кредитами. Для прив'язки можна використовувати облікову ставку НБУ або індикатор вартості депозитів фізичних осіб (UIRD). Нещодавно Національний банк оголосив про розширення інструментарію процентної політики та запровадження **процентних свопів**. Це має додатково розширити можливості банків з управління своїми процентними ризиками та стимулювати довгострокове кредитування.

На рівні законодавства мають бути **врегульовані права власників на ринку первинної нерухомості** (недобудованого житла), зняття мораторію на валютну іпотеку, посилення прозорості на ринку нерухомості, зокрема за рахунок доступу учасників ринку до держреєстрів; посилення відповідальності забудовника за порушення умов угоди.

Це дозволить Національному банку переглянути оцінку ризиків за операціями банків з кредитування угод на первинному ринку.

4. Бюджетне стимулювання розвитку кредитування. Ефективне використання коштів МФО.

Уряд разом з НБУ має знайти збалансований механізм як бюджетно-податкового так і монетарного і не монетарного стимулювання росту економіки та активізації кредитування.

Можливі варіанти фінансової підтримки по державних програмах:

- програми компенсації частини відсотків за кредитами
- програми компенсації частини кредитів
- державні гарантії під цільове кредитування

Пріоритетними є програми компенсації частини відсотків за кредитами. Наприклад, якщо держава в 2020 році використає через компенсаційні програми з банками-агентами 1000 млн.грн. на фінансування розвитку вітчизняного машинобудування, то це дозволить банкам профінансувати виготовлення техніки на суму 10 млрд.грн. (у разі компенсації суми основної заборгованості за кредитом в обсязі 10%).

Можуть бути задіяні інші механізми компенсації (наприклад, частини кредитів). Головне – щоб вони діяли і використовувалися в повній мірі.

Слід зазначити про позитивний досвід реалізації державної програми Білорусії, яка полягає в кредитуванні клієнтів на придбання нового обладнання, сільськогосподарської техніки та транспортних засобів, що вироблені в Білорусії та реалізуються в Україні. Програма передбачає відшкодування частини процентної ставки Урядом Білорусії. Дана програма успішно діє в Україні.

Національний банк може також використовувати різні інструменти для активізації кредитування:

- 1) рефінансування банків для активізації кредитування.
- 2) За допомогою різних нормативних показників регулювати напрямки збільшення кредитування відповідних секторів економіки або ж навпаки.

НБУ разом з іншими державними органами має сприяти створенню можливостей залучення довгострокових коштів в банківську систему: Пенсійна реформа, розвиток фондового ринку, отримання довгострокових кредитів від міжнародних інституцій тощо.

На рівні Верховної Ради України та Уряду:

- 1) Сприяти переходу на 3-х річне бюджетування для місцевих органів (це дозволить активізувати довгострокове кредитування);
- 2) Внести зміни в бюджетний кодекс в частині обов'язкового включення в наступні бюджети забор'язань по довгостроковим кредитам і лізингам...
- 3) Розробити цільову програму підтримки експорту, в тому числі у Єврозоні. Кредити у євро для бізнесу і вже зараз є стимулом для збільшення експорту у ЄС, але підсилення такої тенденції через податкові та інші пільги можуть стати каталізатором збільшення кредитування у євро. Материнські банки, доньки яких присутні в Україні, мають можливість отримувати ресурси вартістю під 0-0,25% річних. В Україні вони підтримують ставки по кредитах бізнесу у євро від 4,9% річних.

Ефективне використання коштів міжнародних фінансових організацій (МФО)

Україна неефективно використовує кошти МФО. Це зумовлено відсутністю в Україні затверджених проектів, які відповідали б вимогам програм МФО, складною процедурою відбору і реалізації проектів (з моменту прийняття рішення про участь у програмі і до вступу в силу контракту на реалізацію проекту проходить кілька років), частою зміною посадових осіб у міністерствах, відповідальних за роботу з МФО.

На початок 2020 року за проектами Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР) невикористаними залишаються 1,5 млрд дол. (кредитний портфель цього банку на сьогодні становить 2,3 млрд), за проектами Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) — 1,8 млрд євро (кредитний портфель — 3,9 млрд), за проектами Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) — 3 млрд євро (кредитний портфель — 3,6 млрд). Україна не використовує не тільки коштів МФО: Європейською комісією передано близько 16 млрд євро допомоги у вигляді грантів і кредитів, половину з якої (майже 8,8 млрд дол.) Україною не використано.

Незадовільний стан використання коштів МФО — це також результат неефективного нагляду та контролю над їх реалізацією з боку відповідних міністерств, місцевих органів влади. З метою активізації співпраці з МФО необхідно вирішити перш за все вищезазначені проблеми.

Потенціал цього напрямку величезний (мільярди гривень в українську економіку), і його потрібно активно використовувати в нашій державі. І роль Кабінету Міністрів України, місцевих органів влади та Національного банку є визначальною.

5. Удосконалення стратегії розвитку державних банків. Запуск експортно-кредитного агентства (ЕКА)

На сьогодні потрібно відкоригувати стратегію роботи держави з державними банками (ДБ) та саму стратегію роботи державних банків (50% виданих кредитів корпоративному сектору забезпечують на сьогодні державні банки). ДБ на сьогодні по суті є комерційними банками і не виконують тієї соціально-економічної функції, які виконують подібні банки у Східно-Європейських країнах (Чехії, Польщі, Румунії, Болгарії тощо)..

Державні банки мають стати агентами економічного розвитку. Кожний із банків має працювати у власній ніші (Ексімбанк – підтримка експорту; Ощадбанк, Приватбанк – малий і середній бізнес, корпоративний сектор, робота з населенням; Укргазбанк – програми енергозбереження тощо).

Зокрема, наприклад, Укрексімбанк повинен бути як в Польщі Банк економіки держави, підтримувати експортерів та імпортерів. Лише за фінансової підтримки експорту податковими та фінансовими стимулами, кредитними ресурсами ми зможемо побудувати експортно-орієнтовану економіку та забезпечити зростання економіки темпами 5-7% щорічно.

Запуск ЕКА в першому півріччі 2020 року!

Активізувати процеси продажу державних банків (крім Ексімбанку).

ЭКСИМ Венгрия - ЭКА

Сфера деятельности разделена между банком и страховой компанией но в рамках единой структуры

ЭКСИМ Венгрия

100% ГОСУДАРСТВЕННАЯ СОБСТВЕННОСТЬ - В УПРАВЛЕНИИ МИНИСТЕРСТВА ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ

Стратегическая цель ЭКСИМА увеличить зарубежную деятельность и конкурентоспособность венгерского экспортного сектора для достижения максимально положительного влияния на венгерскую экономику

Миссия ЭКСИМА – поддержка отечественных предприятий на зарубежных рынках, помощь для выхода на эти рынки, увеличение конкурентоспособности за рубежом

- Гарантия Учредителя по привлечением ресурсов, по выдаваемым гарантиям и страховым выплатам
- Рейтинг Эксима сопоставим с рейтингом государства: BBB
- Функция ЭКА с 1994

ОТНОШЕНИЯ С ГОСУДАРСТВОМ

100% ГОСУДАРСТВЕННАЯ СОБСТВЕННОСТЬ - В УПРАВЛЕНИИ МИНИСТЕРСТВА ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ

ГАРАНТИЯ УЧРЕДИТЕЛЯ ПО ПРИВЛЕЧЕНИЯМ

- 1200 млрд. Форинтов верхний лимит согласно закону о бюджете
- Использовано 61%*

БЮДЖЕТНЫЕ РАМКИ ПО СУБСИДИРОВАНИЮ ПРОЦЕНТНОЙ СТАВКИ В 2019 г.

- 19,2 млрд форинтов верхний лимит согласно закону о бюджете

* - по состоянию на 2019.12.31.

ГАРАНТИЯ УЧРЕДИТЕЛЯ ПО ВЫДАВАЕМЫМ ГАРАНТИЯМ

- 50 млрд. форинтов верхний лимит согласно закону о бюджете
- Использовано 30% *

ПОРУЧИТЕЛЬСТВО УЧРЕДИТЕЛЯ ПО СТРАХОВЫМ ВЫПЛАТАМ

- 1000 млрд. форинтов верхний лимит согласно закону о бюджете
- Использовано 64% *

РЕГУЛИРОВАНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

ПОДДЕРЖКА ЭКСПОРТА

Правила и нормы, вытекающие из соглашений в рамках ВТО

Правила и нормы, вытекающие из соглашений в рамках ОЭСР, а также рекомендации Совета ОЭСР, принципы и руководства, заявления ОЭСР

Правила и нормы, вытекающие из директив, коммюнике, положений ЕС

Правила и нормы, вытекающие из положений Бернский Союз/Пражский

Законы и нормативные акты Венгрии

Законы и правила, исполнять которые ЭКСИМ обязалось в рамках привлечения средств в соответствии с рыночными стандартами

ПОДДЕРЖКА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ТЕРРИТОРИИ ВЕНГРИИ

Правила и нормы, вытекающие из соглашений в рамках ВТО

Правила и нормы, вытекающие из директив, коммюнике, положений ЕС

Правила и нормы, вытекающие из положений Европейской Ассоциации Государственных Банков

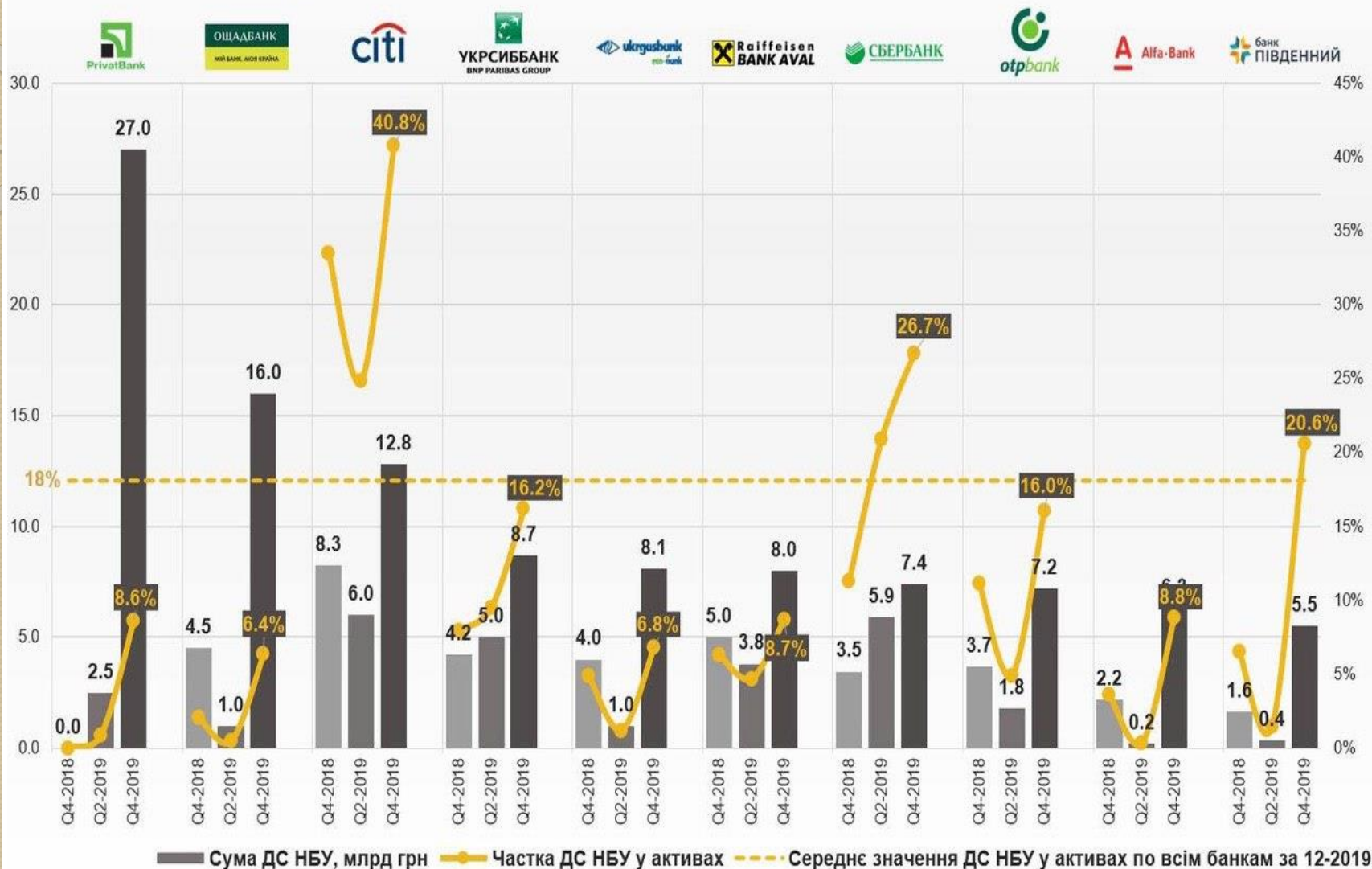
Законы и нормативные акты Венгрии

Законы и правила, исполнять которые ЭКСИМ обязалось в рамках привлечения средств в соответствии с рыночными стандартами

Задіяння для кредитування надлишку ліквідності у банках із державною часткою

- За попередніми оцінками банки із державною часткою можуть безболісно видати кредитів **і 50 млрд грн.** Тобто портфель чистих кредитів збільшиться на 8-10%, що може позитивно вплинути на ВВП. Новосформовані наглядові ради державних банків повинні інтенсифікувати процес кредитування корпоративних та інших клієнтів згідно стратегії власника.
- Для стимулювання економічного зростання важливо, щоб кредитна активність державних банків була спрямована на бізнес, а не на споживче кредитування, купівлю ОВДП чи ДС.

ТОП 10 БАНКІВ УКРАЇНИ ЗА ІНВЕСТИЦІЯМИ У ДЕПОЗИТНІ СЕРТИФІКАТИ НБУ станом на кінець грудня 2019

Джерело: API NBU

ПРОПОЗИЦІЇ по розвитку кредитування в Україні:

1. Оптимізація процедур кредитування по проектах клієнтів малого та середнього бізнесу, фізичних осіб та корпоративних клієнтів. Переглянути низку норм щодо оцінки ризику кредитів клієнтів та оцінки їх застав.

2. **Запровадження структурної кредитної політики**, яка передбачатиме заходи, направлені на зміну структури портфелю банків в бік корпоративних та іпотечних кредитів, МСП та забезпечення достатнього рівня розвитку кредитування цих напрямків.

3. **СТВОРЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДОВГОСТРОКОВОГО РЕФІНАНСУВАННЯ БАНКІВ (в т.ч., залежність обсягів та вартості кредитів, наданих НБУ банкам, від обсягів та якості кредитів, що надаються банками підприємствам реального сектору економіки)**

4. **ПОМ'ЯГШЕННЯ ВИМОГ ДО РЕЗЕРВУВАННЯ залучених коштів в іноземній валюті**

5. **СПРИЯННЯ СТОРЕННЮ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ОТРИМАННЯ**

ЗАПОЗИЧЕНЬ (розвиток фондового та страхового ринку, недержавних пенсійних фондів, які могли б стати альтернативними джерелами фінансування для підприємств та змусило б банки зменшити процентні ставки) (пропозиція КМУ)

6. З метою залучення коштів населення до банківської системи, звернутися до Верховної Ради з пропозицією **відмінити податок за відсотками по депозитних вкладах та збільшити гарантовану суму відшкодування по депозитних вкладах за рахунок ФГВФО з 200 до 500 тис. грн.**

7. Вдосконалення НБУ: 1) механізму стрес-тестування банків (зокрема, переглянути сценарії, закладені до моделі, та зробити їх більш ймовірними, прозорими, процедуру стрес-тестування робити раз на три роки) та 2) фінансового моніторингу клієнтів банками.

8. Для посилення конкуренції на банківському ринку, спрощення доступу населення та МСП, органів місцевого самоврядування до банківських послуг, для активізації процесів кредитування на регіональному рівні виступити з пропозицією внесення змін до закону України «Про банки і банківську діяльність» з метою спрощення регулювання діяльності невеликих банків в Україні. **Спростити вимоги щодо впровадження корпоративного управління та системи управління ризиками у невеликих банках.**

9. Активізувати разом з іншими державними органами **вирішення питання з проблемною заборгованістю банків.** Врегулювати питання продажу держбанками проблемної заборгованості з дисконтом. Привести у відповідність до сучасних стандартів процедуру відступлення права вимоги за зобов'язаннями. Привести у відповідність до міжнародних стандартів торгового фінансування положення про здійснення факторингових операцій. Вирішення питань оподаткування в процедурах фінансової реструктуризації тощо. Узгодити чіткий механізм списання простроченої заборгованості для уникнення податкових ризиків банків в Україні.

ПРОПОЗИЦІЇ:

10. Збільшення можливостей щодо кредитування бізнесу, в першу МСП та експорту, шляхом залучення міжнародних кредитних коштів для фінансування проектів бізнесу в національній валюті.
11. У зв'язку з оздоровленням банківської системи та стабілізації її роботи, послабити вимоги щодо мінімального розміру статутного капіталу банків та встановити його на рівні 200 млн.грн. Сьогоднішні вимоги не відповідають вимогам Директив ЄС та Ради Європи (мінімальний початковий капітал будь-якої кредитної установи на території ЄС має бути не менше **5 млн. Євро**).
12. Розробити заходи щодо відновлення іпотечного кредитування та пропозиції Кабінету Міністрів України щодо: 1) впорядкування ринку первинної житлової нерухомості (зокрема, шляхом чіткого дотримання ДБН, впровадження працюючих генпланів міст, забезпечення прозорості ринку та захисту прав інвесторів), 2) запровадження державних програм по підтримці іпотечного кредитування.
13. Розробити державні цільові програми щодо підтримки експорту в Україні, заходи щодо бюджетно-податково стимулювання цього напрямку. Забезпечити роботу Експортно-кредитного агентства України в першому півріччі 2020 року (пропозиція КМУ).
14. З метою збільшення кредитування, активізації залучення інвестицій, запровадити механізми державно-приватного партнерства в Україні (пропозиція КМУ)
15. Забезпечити неухильне виконання Указу Президента №837/2019 від 9 листопада 2019 року щодо подвоєння використання коштів міжнародних фінансових організацій протягом 2020 року (пропозиція КМУ).
16. Проаналізувати стратегію роботи держави з державними банками та розглянути можливість щодо внесення змін до неї з огляду на те, що державні банки мають стати агентами економічного розвитку (пропозиція КМУ).
17. Послаблення вимог щодо оцінки кредитного ризику за операціями фінансового лізингу як менш ризикованого продукту, а саме: встановити коефіцієнти ліквідності предмету лізингу за розмірами, встановленими для застави на підставі права довірчої власності (встановлені ПП НБУ від 05.12.2019 № 147)

ПРОПОЗИЦІЇ:

18. *Перегляд підходів до визначення розміру кредитного ризику за кредитами під інвестиційні проекти.*

19. Переглянути діапазони граничних значень кількісних показників фінансової стійкості з метою їх пом'якшення та/або передбачити в моделі можливість визначення класу інвестиційних проектів шляхом зваженої оцінки показників, замість діючого методу найгіршого значення.

20. Пропозиції Уряду:

1) Сприяти переходу на 3-х річне бюджетування для місцевих органів (це дозволить активізувати довгострокове кредитування);

2) Внести зміни в бюджетний кодекс в частині обов'язкового включення в наступні бюджети забор'язань по довгостроковим кредитам і лізингам

21. Необхідні зміни у законодавстві з питань ідентифікації клієнтів, запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму:

- Дозволити обмін даними клієнтів з банками групи
- Дозволити зберігання інформації в хмарних рішеннях за межами України
- Дозволити віддалену ідентифікацію клієнтів, в тому числі середнього та високого ступеня ризику
- Надати чіткі правила ідентифікації клієнтів третіми особами

Для активізації розвитку кредитування в Україні потрібне системне вирішення вищезазначених проблем.

Повинен ефективно працювати трикутник взаємовідносин «Верховна Рада України – Уряд України – Національний банк України».

НБУ має цікавити поряд з макро-фінансовою стабільністю і низькою інфляцією, розвиток банківської системи та активізація кредитування.

Завдяки запропонованим крокам банківська система в Україні може значно збільшити кредитування в державі, що призведе до помітної активізації ділової активності і зростання ВВП.